

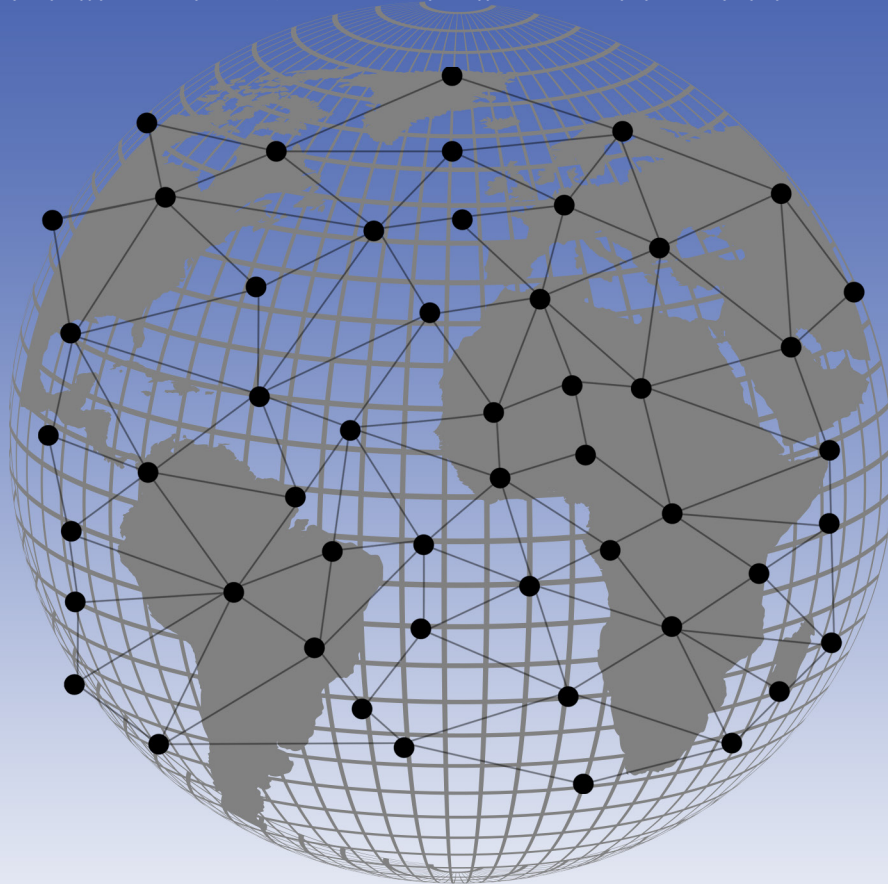

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

پایش تحولات تجارت جهانی (گزارش بیست و نهم)

در این شماره می‌خوانید:

- تغییر پارادایمی در سیاست‌های اقتصادی و تجاری ایالات متحده: اهمیت امنیت زنجیره‌های ارزش بیشتر خواهد شد
- انحلال دفتر مدیریت کریدور اقتصادی چین و پاکستان: چراغ سبز دولت جدید پاکستان به آمریکا یا حذف یک سازمان مانع پیشرفت کریدور
- کاهش سهم نفت در اقتصاد: حمایت ۱۴۶ میلیارد دلاری عربستان از شرکت‌های کوچک و متوسط که در حوزه صادرات فعالیت دارند
- با هدف مقابله با قاچاق: دولت طالبان اعلام کرد فعالیت بازارچه‌های مرزی این کشور را متوقف می‌کند
- بحران اوکراین و اختلال در زنجیره‌های تامین: کشورهای شورای همکاری خلیج فارس نظارت‌ها بر بازار را تشدید کرده و واردات از آمریکای لاتین را افزایش می‌دهند
- بزرگترین شوک قیمتی در ۴۵ سال اخیر در اثر جنگ اوکراین: قیمت انرژی، کودهای شیمیایی، محصولات کشاورزی و فلزات در مسیر افزایش

اردیبهشت ۱۴۰۱

شناسنامه گزارش

مركز پژوهش های اتاق ایران

عنوان:

پایش تحولات تجارت جهانی
(گزارش بیست و نهم)

مدیریت اقتصاد کلان و آینده پژوهی

تاریخ انتشار: اردیبهشت ۱۴۰۱

واژه‌های کلیدی: زنجیره‌های عرضه، امنیت اقتصادی، تحولات تحریمی روسیه، کریدور اقتصادی، شورای تجارت، امنیت غذایی

نشانی: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵

سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی" رویدادهای کلیدی در محیط ژئواکونومیک ایران را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. در این قالب، رویدادهای کلیدی از منظر تاثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران مورد توجه قرار می‌گیرند. هدف از تهیه این گزارش که به صورت ماهانه از سوی مرکز پژوهش‌های اتاق ایران منتشر خواهد شد ارائه تصویری روشن از محیط ژئواکونومیک ایران و فرصت‌ها و تهدیدهای ایران در این فضا است.

فهرست مطالب

۵	مقدمه
۶	تحولات جهانی
۱۱	داده‌های تازه

مقدمه

ایران در اقتصاد سیاسی بین‌الملل موقعیتی دوگانه دارد. از یک سو ارتباطات بین‌المللی این کشور به کمترین میزان در دهه‌های اخیر رسیده است. از دیگر سو کشور به صورت مضاعف از تحولات در محیط روانی و عملیاتی اقتصاد سیاسی بین‌الملل متأثر می‌شود. سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی"، با هدف بررسی رویدادهای با اهمیت از منظر تاثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران، در دو لایه جهانی و منطقهای به رشته تحریر درآمده است. در این گزارش، گلچینی از تحولات اخیر در دو لایه جهانی و منطقه‌ای محیط ژئواکونومیک ایران مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند.

تحولات جهانی

آمریکا نگران امنیت زنجیره‌های جهانی عرضه

رئیس فدرال رزرو اخیراً در حاشیه اجلاس بهاره بانک جهانی از نگرانی‌های فزاینده این کشور در مورد امنیت و انعطاف پذیری زنجیره‌های جهانی عرضه سخن گفته است. او اشاره کرده که بحران کرونا و جنگ روسیه علیه اوکراین نشان داد که زنجیره‌های جهانی عرضه با وجود آنکه بسیار کارآمد و به لحاظ اقتصادی منطقی هستند اما از امنیت کافی برخوردار نیستند و پیوند عمیق اقتصاد ایالات متحده با این زنجیره‌ها می‌تواند ریسک‌های مهمی را متوجه آینده آن کند.

او پیشنهاد داده است که زنجیره‌های عرضه کلیدی برای آمریکا، به کشورهای مورد اعتماد متکی شود و ایالات متحده و موثلفین این کشور به نوعی در این حوزه به خودکفایی دست یابند، بدان معنا که کلیت زنجیره عرضه در درون اقتصادهای این کشورها جریان پیدا کند، آنها در وضعیت وابستگی متقابل قرار گیرند و نیازهای یکدیگر را تأمین کنند.

هرچند تأمین این نیازها به لحاظ اقتصادی هزینه‌های بیشتری را به این کشورها تحمیل می‌کند، اما او تأمین این هزینه‌ها را قابل توجیه دانسته و بیان کرده است که پرداخت این هزینه‌های اضافی در واقع منطق امنیتی دارد و به امنیت اقتصادی ایالات متحده و تداوم فعالیت شرکت‌های این کشور کمک می‌کند.

بیان چنین سخنانی از سوی ایالات متحده که تا همین سال‌های اخیر همواره بر نظام تجارت آزاد جهانی تأکید می‌کرد نشانه دیگری از تغییر پارادایمی در سیاست‌های اقتصادی و تجاری این کشور است. دولت‌های ترامپ و بایدن در سال‌های اخیر سیاست‌های حمایت‌گرایانه را در پیش گرفته‌اند و کوشیده‌اند تولید اخلی را افزایش دهند، اتصالات اقتصادی ایالات متحده با کشورهای همسور را تقویت کنند و از طرف دیگر وابستگی اقتصادی این کشور به خارج و به ویژه چین را کاهش دهند. کنش متفاوت آمریکا بر مبنای منطق امنیت اقتصادی احتمالاً تأثیرات مهمی بر اقتصاد جهانی خواهد داشت و به تدریج به شکل‌گیری بلوک‌های متفاوت و تا حدی منفصل از یکدیگر در اقتصاد جهانی منجر خواهد شد.

تحولات تحریمی روسیه

در ده روز اخیر تحولات تحریمی روسیه عمدتاً بر محور کشمکش این کشور و اتحادیه اروپا بر سر نحوه پرداخت قیمت گاز به روبل بوده است. اغلب کشورهای اروپایی همچنان از پرداخت بهای گاز به ارز ملی روسیه سر باز می‌زنند. در مقابل روسیه صادرات گاز به برخی کشورها همچون لهستان

و بلغارستان را متوقف کرده و صادرات به برخی دیگر را کاهش داده است. بلغارستان وابستگی ۹۰ درصدی به واردات گاز از روسیه دارد و رسانه‌های روس مدعی اند این کشور در پی قطع صادرات، با شرط روسیه موافقت کرده است. لهستان در واکنش به قطع صادرات گاز از روسیه، واردات از آلمان را افزایش داده است. در واقع گاز صادراتی روسیه به آلمان، به لهستان ارائه می‌شود. برخی مقامات اقتصادی اروپایی پرداخت بهای گاز صادراتی از سوی شرکت‌ها را ناقض تحریم‌ها نمی‌دانند و پرداخت بخشی از آن به روبل را راه حلی برای تداوم صادرات بر می‌شمارند. گزارش‌هایی هم از پرداخت محرمانه بهای گاز به روبل توسط برخی شرکت‌های اروپایی منتشر شده است. این در حالی است که کشورهای دیگری همچون چک و دانمارک هر گونه انعطاف در برابر روسیه را رد کرده‌اند. به نظر می‌رسد در هفته‌های آتی کشاکش بر سر پرداخت بهای گاز صادراتی روسیه به روبل بین دو طرف تداوم یابد.

بریتانیا و هند تا پایان اکتبر موافقتنامه تجارت آزاد امضا می‌کنند

در پی سفر اخیر نخست وزیر بریتانیا به هند دو کشور اعلام کردند تا پایان ماه اکتبر مذاکرات موافقتنامه تجارت آزاد را به سرانجام خواهند رساند. پس از خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا این کشور به شدت در پی انعقاد موافقتنامه‌های تجارت آزاد با طیفی از کشورها و به ویژه قدرت‌های در حال ظهور بوده است. مذاکرات با هند برای موافقت نامه تجارت آزاد از چند ماه پیش آغاز شده است. تاکنون سه دوره از مذاکرات برگزار شده است. موافقت نامه در ۲۶ فصل تدوین می‌شود که تاکنون دو کشور بر سر چهار فصل آن به توافق دست یافته‌اند. در این سفر در مورد روند به سرانجام رسیدن مذاکرات توافق اولیه بین دو طرف حاصل شد.

این توافق ۶۵ درصد تجارت کالایی و ۴۰ درصد تجارت خدمات میان دو کشور را در بر می‌گیرد و پس از طی دوره آزمایشی اجرای این توافقنامه، در شرایطی که توافق به صورت کامل اجرایی شود بیش از ۹۰ درصد تجارت دو کشور را در بر خواهد گرفت. هند امیدوار است در پیامد انعقاد موافقتنامه در حوزه‌های نساجی، کفش و محصولات چرمی که بخش‌های قابل توجهی از اقتصاد این کشور را تشکیل می‌دهند رشد چشم‌گیری در صادرات این کشور به بریتانیا ایجاد شود. پیش از این و در سال ۲۰۲۱ هند موافقتنامه‌های تجارت آزاد با امارات و استرالیا امضا کرده بود. تا پایان سال ۲۰۲۲ موافقتنامه تجارت آزاد جدیدی با اسرائیل نیز امضا خواهد کرد.

حجم تجارت بریتانیا و هند حدود ۵۰ میلیارد دلار است که از این میان ۳۵ میلیارد دلار در حوزه تجارت خدمات قرار دارد. اقتصادهای دو کشور روابط رو به افزایشی با یکدیگر دارند. بیش از ۸۰۰ شرکت هندی در بریتانیا فعالیت می‌کنند که در مجموع برای بیش از ۱۱۰ هزار نفر اشتغال

ایجاد کرده اند. از دیگر سو بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۰ بریتانیا حدود ۳۰ میلیارد دلار در هند سرمایه‌گذاری کرده است که بخش عمده‌ای از این سرمایه‌گذاری‌ها در حوزه خدمات بوده است.

پاکستان دفتر مدیریت کریدور اقتصادی چین و پاکستان را منحل کرد

با تغییر دولت در پاکستان نشانه‌هایی از تغییر سیاست‌های اقتصادی این کشور نیز مشاهده می‌شود. یکی از اولین اقدامات دولت جدید پاکستان انحلال دفتر مدیریت مگا پروژه کریدور اقتصادی چین- پاکستان است. وزیر دارایی پاکستان اخیراً دستور انحلال این سازمان را ابلاغ کرد و آن را به عنوان سازمانی زائد که مانع پیشرفت این پروژه محسوب می‌شود قلمداد کرد. اما برخی دیگر آن را نشانه تشدید اختلافات چین و پاکستان، کاهش اهمیت کریدور برای دولت جدید پاکستان و چراغ سبز دولت جدید پاکستان به آمریکا تلقی کرده اند. همزمان با این تحول رسانه‌های پاکستانی گزارش دادند که شرکت‌های چینی روند ساخت تاسیساتی که حدود ۲ هزار مگاوات برق برای پاکستان تولید می‌کند را به دلیل بدهی ۳۰۰ میلیون روپیه ای طرف پاکستانی به شرکت‌های چینی متوقف کرده اند. در تحولی دیگر چند تن از اساتید چینی در حمله‌ای انتحاری در کراچی پاکستان کشته شدند. این حمله از سوی جریان‌های مخالف کریدور اقتصادی چین پاکستان انجام شد.

تجارت ترکیه و اسرائیل سرعت می‌گیرد

آمارهای جدید دولت ترکیه نشان از سرعت گرفتن روند روابط تجاری میان این کشور با اسرائیل دارد. حجم تجارت دو طرف در سه ماهه نخست ۲۰۲۲ نشان از رشد ۳۷ درصدی دارد. اسرائیل به نهمین بازار بزرگ کالاهای ترک بدل شده است و بویژه صنعت فولاد ترکیه صادرات قابل توجهی به اسرائیل داشته است.

کوشش‌های اسرائیل برای نفوذ اقتصادی در خاورمیانه و احیای روابط با طیف هرچه بیشتری از کشورها از یک سو و تلاش‌های دولت ترکیه برای گذر از اختلافات با کشورهای عربی و اسرائیل، کاستن از بحران اقتصادی این کشور و تعیین موقعیت جدید در موازنه قدرت در حال تحول منطقه ای، زمینه را برای احیای روابط دو طرف فراهم آورده است. سفر اخیر رئیس‌جمهور اسرائیل به ترکیه نماد آغاز دور جدید روابط دو طرف بود. اردوغان سفر رئیس‌جمهور اسرائیل به این کشور را نقطه عطفی در روابط دو طرف خواند.

حجم تجارت دو طرف در سال ۲۰۲۰ حدود ۶ میلیارد دلار بود که این رقم در ۲۰۲۱ به ۸ میلیارد دلار رسیده است که از این میزان ۶,۲ میلیارد دلار صادرات ترکیه بوده است. اردوغان وعده داده در

سال ۲۰۲۲ این رقم به ۱۰ میلیارد دلار افزایش پیدا کند. برخورداری از تراز تجاری مثبت در روابط با اسرائیل به ترکیه انگیزه‌های بیشتری برای توسعه آن می‌دهد.

حمایت عربستان سعودی از شرکت‌های کوچک و متوسط

مقامات اقتصادی عربستان سعودی اعلام کردند که این کشور در نظر دارد در سال جاری میلادی ۱۴۶ میلیون دلار برای حمایت از شرکت‌های کوچک و متوسط که در حوزه صادرات فعالیت دارند اختصاص دهد. عربستان سعودی در سال ۲۰۲۰ اگزیم بانک را با هدف کمک به توسعه صادرات این کشور تاسیس کرد. این بانک تا کنون حدود ۵۰۰ میلیون دلار کمک در اختیار شرکت‌های کوچک و متوسط برای توسعه قابلیت‌های صادراتی آنها قرار داده است. شرکت‌های کوچک و متوسط حدود ۸۵ درصد از اقتصاد غیر نفتی عربستان را تشکیل می‌دهند. این کشور در قالب طرح بلندپروازانه گذر از اقتصاد نفتی می‌کوشد تا سهم بخش غیر نفتی و شرکت‌های کوچک و متوسط در اقتصاد افزایش دهد.

تشکیل شورای تجارت عربستان و قطر

عربستان و قطر از تشکیل شورای تجارت میان دو کشور خبر دادند. این شورا در راستای تسهیل روابط تجاری دو کشور و کاهش موانع سرمایه‌گذاری در اقتصادهای دو طرف تشکیل شده است. حجم تجارت قطر و عربستان سعودی در سال‌های اخیر پس از تنش شدیدی که میان دو کشور ایجاد شد به شدت کاهش یافته است.

حجم تجارت دو کشور تحت تاثیر این تنش‌ها از ۲.۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۶ به ۷۰۰ میلیون دلار در سال ۲۰۲۱ کاهش یافت. اما در ماه‌های اخیر دو طرف کوشیده‌اند سطح تنش‌ها را کاهش داده و زمینه را برای عادی سازی تدریجی روابط فراهم آورند. دو کشور امیدوارند با تشکیل این شورا روابط اقتصادی به تدریج به وضعیت پیش از تنش‌ها بازگردد.

امارات و کره جنوبی در پی گسترش روابط تجاری

اتاق‌های بازرگانی امارات و کره جنوبی اخیراً توافقنامه‌ای برای گسترش همکاری‌های دو طرف امضا کردند. در قالب این توافقنامه، طرفین زمینه را برای گسترش نشست‌های مجازی، دیدارهای دو جانبه و انجام تحقیقات بازار در دو کشور و برگزاری سمینارهای اقتصادی و تجاری فراهم می‌آورند. امارات دومین صادرکننده بزرگ نفت به کره جنوبی و دومین واردکننده بزرگ محصولات کره جنوبی در خاورمیانه محسوب می‌شود. در سال ۲۰۲۰ امارات عربی متحده ۵.۲۷ میلیارد دلار کالا به کره جنوبی صادر کرده و ۳.۹۳ میلیارد دلار نیز واردات صورت داد. کره جنوبی در سال ۲۰۲۱

بزرگترین قرارداد صادرات تسلیحات خود را با امارات امضا کرد.

بازگشت سرمایه قطری به اقتصاد مصر

دولت مصر از بازگشت تدریجی سرمایه گذاران قطری به اقتصاد این کشور خبر داده و از آن استقبال کرده است. مقامات دولتی مصر در حاشیه کنفرانس جذب سرمایه گذاری خارجی که اخیراً در قاهره برگزار شد بازگشت سرمایه گذاران قطری را فرصتی برای توسعه این کشور برشمردند. در اوایل آوریل ۲۰۲۲ قطر و مصر توافق ۵ میلیارد دلاری برای سرمایه گذاری شرکت‌های قطری در اقتصاد مصر امضا کردند. این نخستین اقدام اقتصادی قطر پس از احیای روابط با مصر در سال ۲۰۲۱ محسوب می‌شود.

در سال ۲۰۱۷ و متأثر از آن فضای تنش آلود بین عربستان سعودی و قطر دولت مصر همراه با عربستان سعودی تمامی سرمایه‌های قطر در این کشور را مسدود کرد و این کشور را همچون عربستان سعودی تحریم نمود. برخی منابع نزدیک به دولت مصر مدعی اند که قطر تضمین‌هایی برای عدم مداخله در امور داخلی، عدم حمایت از گروه اخوان المسلمین و نیز عدم پخش اخبار منفی در مورد مصر از طریق شبکه الجزیره به قاهره ارائه داده است. حوزه مستغلات و توریسم به عنوان دو حوزه مورد علاقه سرمایه‌گذاران قطری در مصر به شمار می‌آیند. رسانه‌های مصری همچنین از برگزاری اجلاس سران دو کشور در آینده نزدیک خبر دادند و آن را گامی مهم در مسیر توسعه روابط اقتصادی برشمرده‌اند.

تصمیم جدید طالبان در مورد بازارچه‌های مرزی

دولت طالبان اعلام کرده است فعالیت بازارچه‌های مرزی این کشور را متوقف می‌کند. دلیل این تصمیم رواج گسترده قاچاق از طریق بازارچه‌های مرزی اعلام شده است. طالبان معتقدند قاچاق این کالاها منجر کاهش درآمدهای گمرکی دولت شده و زمینه را برای واردات بی‌رویه کالاهای کم کیفیت به داخل افغانستان فراهم می‌کند. طالبان به شدت تحت فشار مالی قرار دارد. رکود اقتصادی در افغانستان و مسدود شدن دارایی‌های این کشور زمینه را برای تشدید بحران اقتصادی فراهم آورده است. در چنین شرایطی درآمدهای گمرکی یکی از منابع مهم دولت محسوب می‌شود که طالبان می‌کوشد از تمامی اهرم‌ها برای افزایش درآمدها استفاده نماید.

جنگ اوکراین و اختلال در زنجیره حلال

جنگ اوکراین تاثیرات قابل توجهی بر بازار مواد غذایی و امنیت غذایی کشورهای اسلامی و بازار موسوم به حلال گذاشته است. بخش قابل توجهی از کشورهای اسلامی به واردات مواد غذایی از

روسیه به اوکراین به شدت وابسته اند. شرایط جنگی باعث شده تا زنجیره ارزش دچار اختلال شود، کمبود و گرانی مواد غذایی در این کشورها به طور فزاینده‌ای احساس گردد. در برخی موارد تا ۵۰ درصد واردات برخی مواد غذایی کشورهای اسلامی از اوکراین و روسیه صورت می‌گیرد. عربستان سعودی حدود نیمی از گندم مورد نیاز خود را از روسیه و اوکراین وارد می‌کند. روسیه همچنین بزرگترین تامین کننده گندم امارات عربی متحده است و سهم ۵۰ درصدی در واردات گندم این کشور دارد. حدود ۷۳ درصد از روغن آفتابگردان امارات عربی متحده از اوکراین و ۷ درصد آن از روسیه وارد می‌شود. در سطح کلان تر شورای همکاری خلیج فارس حدود ۹۰ درصد مواد غذایی مورد نیاز خود را از خارج وارد می‌کند. بنابراین هر گونه اختلال در زنجیره‌ای عرضه می‌تواند تاثیر منفی شدیدی بر امنیت غذایی این کشورها بگذارد.

کشورهای شورای همکاری خلیج فارس برای مقابله با این وضعیت نظارت‌ها بر بازار را تشدید کرده و واردات از آمریکای لاتین را افزایش داده اند. آنها همچنین کمک‌های مالی به کشورهای شمال آفریقا به ویژه مصر و الجزایر برای مقابله با ناامنی فزاینده غذایی را افزایش داده اند. بازار حلال در کشورهای مسلمان آفریقایی بیش از خلیج فارس تحت تاثیر این جنگ قرار گرفته است. اوکراین صادرکننده اصلی گندم، غلات روغن آفتابگردان و سایر محصولات غذایی به آفریقا است. در شرایط کنونی کاهش صادرات باعث شده تا امنیت غذایی کشورهایمانند تونس آسیب پذیر شود. آسیب پذیری در کشورهای فقیر آفریقایی بیش از تونس، مصر و الجزایر است. در صورتی که جنگ اوکراین تا تابستان، فصل برداشت محصولات کشاورزی تداوم یابد، ناامنی غذایی در طیفی از کشورهای اسلامی تشدید خواهد شد. جایگزین کردن واردات از اوکراین و روسیه برای این کشورها بسیار دشوار است. واردات از کشورهایی مانند هند و استرالیا و آرژانتین حدود ۲۰۰ درصد قیمت‌ها را افزایش خواهد داد. افزایش شدید قیمت غذای مواد غذایی در طیفی از کشورها از جمله کشورهای اسلامی ممکن است به شورش‌های جدیدی منجر شود.

داده‌های تازه

شوگ بزرگ جنگ اوکراین به قیمت کالاها

گزارش جدید بانک جهانی در مورد چشم انداز بازار کالاهای کلیدی در جهان که ۲۲ آوریل ۲۰۲۲ منتشر شده در مورد تاثیرات جنگ اوکراین بر قیمت کالاها در جهان هشدار می‌دهد. این گزارش استدلال می‌کند که جنگ اوکراین الگوهای سابق تجارت، تولید و مصرف را در جهان به صورتی چشمگیر تحت تاثیر قرار داده است و قیمت‌ها بسیار افزایش یافته است. افزایش قیمت‌ها تا پایان

سال ۲۰۲۴ ادامه پیدا خواهد کرد.

از منظر گزارش افزایش قیمت انرژی در دو سال گذشته بیشترین میزان از سال ۱۹۷۳ و بحران جهانی نفت بوده است. قیمت آن دسته مواد غذایی که روسیه و اوکراین تولید کنندگان بزرگ آن محسوب می‌شوند و همچنین کودهای شیمیایی که برای تولید به گاز طبیعی نیاز دارند به بالاترین میزان از سال ۲۰۰۸ رسیده است. بانک جهانی این شوک را بزرگترین شوک به قیمت کالاها از دهه ۱۹۷۰ توصیف کرده است.

افزون بر افزایش قیمت‌ها، مشکلات ناشی از جنگ باعث شده تا محدودیت‌ها در تجارت مواد غذایی، سوخت‌های فسیلی و کودهای شیمیایی افزایش یابد. روند افزایش قیمت و کمبود توامان کالاها بسیار کلیدی باعث شده تا اقتصاد جهانی با رکود تورمی مواجه شود. بانک جهانی پیش بینی کرده است که قیمت حامل‌های انرژی در سال ۲۰۲۰ بیش از ۵۰ درصد افزایش یابد و بعد از آن در سال‌های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ اندکی تعدیل گردد. قیمت کالاها دیگر شامل محصولات کشاورزی و فلزات نیز حدود ۲۰ درصد در سال ۲۰۲۲ افزایش خواهد یافت و در سال‌های آتی قدری تعدیل خواهد شد. در صورتی که جنگ اوکراین طولانی شود و تحریم‌های بیشتری علیه روسیه به ویژه در صنعت نفت و گاز این کشور صورت گیرد قیمت کالاها مورد اشاره از پیش‌بینی‌های گزارش نیز فراتر خواهد رفت.

با تاثیر فزاینده جنگ بر تجارت و تولید نفت، انتظار می‌رود قیمت نفت برنت در سال ۲۰۲۲ به طور میانگین ۱۰۰ دلار باشد که بالاترین میزان از سال ۲۰۱۳ محسوب می‌شود و افزایش ۴۰ درصدی نسبت به سال ۲۰۲۱ نشان می‌دهد. قیمت نفت برنت در سال ۲۰۲۳ ۹۲ دلار برآورد شده است که نسبت به میانگین ۵ سال اخیر که ۶۰ دلار بوده است افزایش زیادی نشان می‌دهد. قیمت گاز طبیعی در اروپا در ۲۰۲۲ دو برابر قیمت این حامل انرژی در مقایسه با سال ۲۰۲۱ خواهد بود و قیمت زغال سنگ ۸۰ درصد افزایش خواهد یافت.

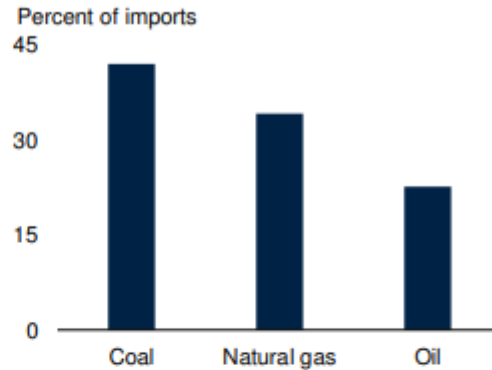
قیمت غلات در سال ۲۰۲۲ حدود ۴۰ درصد افزایش خواهد یافت که بالاترین میزان قیمت این محصولات در دهه‌های اخیر خواهد بود. قیمت فلزات حدود ۱۶ درصد در سال جاری میلادی افزایش خواهد یافت و در سال ۲۰۲۳ اندکی تعدیل خواهد شد. نمودارهای ذیل سهم روسیه و اوکراین در صادرات طیفی از کالاها و میزان وابستگی طیفی از کشورها به آنها را نشان می‌دهد.

نمودار ۱- سهم اوکراین و روسیه در صادرات طیفی از کالاها و میزان وابستگی اروپا و برخی کشورهای در حال توسعه به آنان

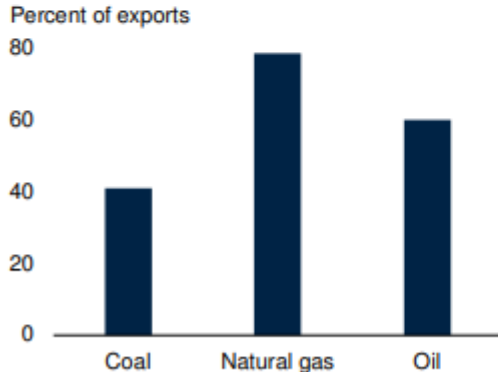
A. Russia and Ukraine's share of commodity exports

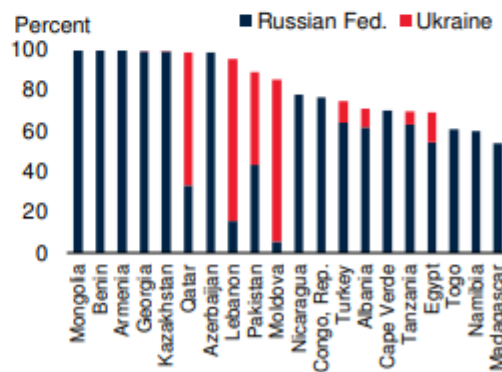
B. Share of the EU's energy imports from Russia

C. Share of Russia's energy exports to the EU

D. Wheat imports from Russia and Ukraine

Sources: BP Statistical Review; Eurostat; UN Comtrade; U.S. Department of Agriculture; World Bank.

رشد سهم بخش غیر نفتی در اقتصاد امارات

دولت امارات اخیراً آمار جدیدی در مورد تولید ناخالص داخلی این کشور منتشر کرده است. سهم بخش غیرنفتی در تولید ناخالص داخلی این کشور از ۷۱.۳ در سال ۲۰۲۰ به ۷۲.۳ در سال ۲۰۲۱ افزایش یافته است. در این قالب سهم بخش هتلداری و رستوران ۲۱.۳ درصد و بخش خرده‌فروشی ۱۴.۱ درصد و بخش بهداشت و خدمات اجتماعی ۱۳.۸ درصد بوده است. امارات عربی متحده در قالب برنامه کلان توسعه خود در پی کاهش نقش نفت در اقتصاد این کشور است. ارائه این آمارها روند تحقق این برنامه را نشان می‌دهد. در همین راستا امارات عربی متحده می‌کوشد تا شرایط را

برای میزبانی استارت‌آپ‌های بین‌المللی در رقابت با سایر کشورها فراهم نمایند. از دیگر برنامه‌های امارات عربی متحده تبدیل شدن به کشور برتر در حوزه هوش مصنوعی در منطقه خاورمیانه است. با وجود موفقیت‌های مهم امارات عربی متحده در کاهش وابستگی به نفت اما نقش این بخش در تولید ناخالص داخلی این کشور هنوز حدود ۳۰ درصد است. تولید ناخالص داخلی امارات عربی متحده در سالهای اخیر دچار فراز و فرود است به گونه‌ای که از ۳۵۷ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۶ به ۴۲۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۸ افزایش یافت اما در سال ۲۰۲۰ به ۳۵۸ میلیارد دلار کاهش یافت.